

УДК 336.22

Андрій В. Грона

Київський національний університет технологій та дизайну

СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ

У статті представлено результати дослідження щодо стану системи адміністрування ПДВ та запропоновано базу для вдосконалення концепції адміністрування та оподаткування, створення відповідних передумов для ширшого використання системи електронного обліку з метою підвищення ефективності державної регуляторної політики.

Ключові слова: системи адміністрування ПДВ, державна регуляторна політика.

Андрей В. Грона

Киевский национальный университет технологий и дизайна

СОСТОЯНИЕ И ПУТИ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ СИСТЕМЫ

АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НДС

В статье представлены результаты исследования состояния системы администрирования НДС и предложена база для совершенствования концепции администрирования и налогообложения, создания соответствующих предпосылок для более широкого использования системы электронного учета с целью повышения эффективности государственной регуляторной политики.

Ключевые слова: системы администрирования НДС, государственная регуляторная политика.

Andrii V. Hrona

Kyiv National University of Technologies and Design

VAT ADMINISTRATION SYSTEMS: THE STATE AND WAYS OF IMPROVING

The article presents the research findings on the current state of VAT administration system and suggests a framework for the administration and taxation concept improvement, building appropriate conditions for a wider use of electronic records with a view to enhance the effectiveness of state regulatory policy.

Keywords: VAT administration systems, government regulatory policy.

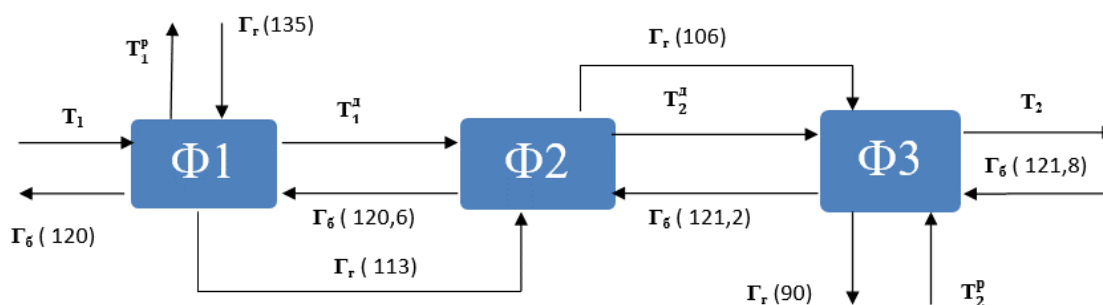
Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Одним із ключових механізмів викривлення народногосподарських пропорцій в Україні є порушення національного законодавства в частині сплати ПДВ. Так, фірми-«оптимізатори» мають істотну конкурентну перевагу перед представниками офіційного бізнесу. Тому, вдосконалюючи законодавчо-нормативну базу у сфері оподаткування, передусім варто звернути увагу на «оптимізацію» сплати до бюджету ПДВ.

Аналіз останніх публікацій по проблемі. Серед наукових праць, в яких досліджуються питання адміністрування в податковій системі України, його задач та розвитку у сучасних умовах, необхідно назвати дослідження таких вітчизняних вчених, як В. Л. Андрущенко [3; 4], А. М. Вдовиченко [8; 22; 29], Т. І. Єфіменко [6], А. І. Красоватий [13], В. В. Лисенко [14], М. І. Мельник [15; 16; 17; 19], К. П. Проскура [20], Д. М. Серебрянський [21; 22; 29], О. М. Смірнова [28] та інші.

Метою статті є визначення та обґрунтування напрямів вдосконалення механізму й упровадження сучасної системи електронного обліку ПДВ.

Виклад основних результатів та їх обґрунтування. Останні заходи Кабінету Міністрів України і Верховної Ради України з удосконалення взаємовідносин держави та підприємств частково локалізували зловживання в цій сфері. Так, відповідно до вимог

законодавчо-нормативного регулювання ПДВ [30] починаючи з 1 серпня 2015 р. система адміністрування автоматично потребує попередньої сплати коштів до бюджету як поповнення податкового ліміту, на котрий платник податку може зареєструвати податкові накладні у відповідний період. Зазначене дало змогу знизити рівень ухилення від сплати податку. Таким чином, єдиною схемою ухилення від сплати ПДВ залишається та, що показана на рис. 1.

Джерело: авторська розробка.

Рис. 1. Схема ухилення від сплати ПДВ

Умовні позначення рис. 1:

Φ_1, Φ_2, Φ_3 – фірми, задіяні в схемі «оптимізації» сплати ПДВ;

T_1 – обсяг офіційного товару, придбаного Φ_1 у представників офіційного бізнесу;

T_2 – обсяг базового офіційного товару, відвантаженого Φ_3 іншим представникам офіційного бізнесу;

T_1^P – товар, реально реалізований за готівкові кошти (без відображення цієї операції в бухгалтерському обліку);

$T_1^д$ – документи на товар, передані Φ_2 ;

T_2^P – реальний товар, придбаний Φ_3 в інших представників тіньового бізнесу за готівкові кошти;

$T_2^д$ – документи на товар, які виписує Φ_2 ;

Γ_r – гроші готівкові, котрі зайшли на відповідні фірми;

Γ_6 – гроші безготівкові.

За цією схемою фірма Φ_3 отримує реальний товар T_2^P без документів за готівкові кошти в сумі 90 тис. грн та реалізує його офіційно за 121,8 тис. грн, отримуючи від покупця безготівкові кошти. Надалі вона перераховує безготівкові кошти в розмірі 121,2 тис. грн фірмі Φ_2 і отримує від неї документи на проданий товар $T_2^д$ та готівкові кошти в сумі 106 тис. грн.

Фірма Φ_2 , у свою чергу, перераховує більшу частину (120,6 тис. грн) цих безготівкових коштів підприємству Φ_1 , котре купляє за ці кошти товар T_1 за 120 тис. грн. Згодом Φ_1 продає цей товар T_1^P за готівкові кошти в сумі 135 тис. грн. домогосподарствам, не відображаючи цю операцію у власному бухгалтерському обліку, а потім передає документи на товар $T_1^д$ фірмі Φ_2 та, крім того, неофіційно, – частину готівкової виручки в розмірі 113 тис. грн.

У підсумку, готівкові кошти товару T_1 розподіляються таким чином: 45 тис. грн – операційний дохід Φ_1 , Φ_2 , Φ_3 та 90 тис. грн – дохід інших представників тіньового бізнесу від продажу ними реального товару T_2^P , який невідомо звідки взявся (наприклад, бурштин, природні копалини та інші товари/послуги, добуті чи придбані незаконним (часто злочинним) шляхом). Така схема бізнесу (супроводжується низкою порушень кримінального й податкового законодавства) породжує ряд негативних соціально-економічних явищ та підриває соціально-політичну стабільність в Україні. Напрошується висновок: без формування прозорої системи адміністрування сплати ПДВ реформи в нашій державі не можливі [10].

Об'єктивним підґрунтям використання описаної схеми є відсутність:

по-перше, прозорої системи перевірок суб'єктів підприємницької діяльності щодо дотримання ними правил проведення касових операцій із застосуванням Реєстратора розрахункових операцій (РРО) та безпосередньо таких операцій, що значно зменшує ризик фінансових втрат для порушників цих правил;

по-друге, дієвих заходів, які запобігали би появі на балансі суб'єктів підприємницької діяльності (СПД) товарів невідомого походження, котрі не були офіційно ввезені в Україну або вироблені;

по-третє ефективних заходів, що перешкоджали б використанню податкового кредиту ПДВ, нарахованого при придбанні товару, якого фактично немає на балансі підприємства.

Як відомо, до 2017 р. у національному законодавстві взагалі не були прописані дієві запобіжні заходи проти таких правопорушень. Проте з 1 липня 2017 р. набрали чинності зміни, якими передбачено низку заходів, що частково обмежують можливості вчинення третього правопорушення з боку платників ПДВ. В основі цих змін – зупинення (згідно з п. 201.16 ст. 201 Податкового кодексу України (ПКУ) реєстрації податкової накладної (розрахунку коригування), складених фірмою Φ_2 [31; 32].

Реалізація цих заходів ускладняється тим, що пошук правопорушників поки здійснюється в напівавтоматичному режимі, а відновлення права реєстрації податкових накладних потребує офіційної перевірки органами ДФС, яка буде проводитися силами працівників ДФС.

Наразі в Україні відбувається впровадження механізму зупинки реєстрації податкових накладних, котрий може застосовуватись як до «оптимізаторів», так і до добросовісних підприємців, що несе в собі чимало загроз для країни загалом, підриваючи її імідж та гальмуючи економічне зростання. Крім того, зберігаються можливості для корупційних дій, що дискредитує саму вертикаль державного управління.

Введення й подальше використання такого механізму призводитиме до того, що ДФС не встигатиме перевіряти діяльність підприємств при зупинці реєстрації податкових накладних «порушників», котрі, на її думку, провадять незаконну фінансово-економічну діяльність (насправді ж, обсяги їхніх поставок товарів/послуг за місяць перевищили якусь умовну рубіжну суму (на сьогодні – 2 500 000 грн), завдаючи збитків підприємствам, ігноруючи відповідний термін (5 робочих днів) відновлення реєстрації, передбачений ст. 201.16 ПКУ (в редакції від 01.04.2017), або будуть змушені зареєструвати такі податкові накладні через п'ять днів, не переконавшись у законності їхньої (підприємств) діяльності. Водночас справжні порушники податкового законодавства перейдуть до зменшення обсягу поставок за місяць та збільшенням СПД – порушників .

З огляду на зазначене, невідкладним завданням є створення такого механізму адміністрування, який би прозоро відображав і аналізував характер дій у підприємницькому секторі національної економіки. В цій роботі ми пропонуємо розв'язати окреслену проблему за рахунок зміни порядку адміністрування податку на додану вартість, запровадивши

автоматичний режим виявлення зловживань. Система аналізу характеру реєстрації підприємцями відповідних накладних включатиме додаткову інформацію, що її отримає фіскальний орган при заповненні підприємцями податкової накладної.

Оскільки основним показником правопорушення, вчиненого фірмою Φ_2 , є те, що в неї на балансі накопичується товар T_1 , а реалізуються інші товари (послуги) T_2 на таку саму суму, походження яких керівництво не може пояснити, то механізм автоматичного зупинення реєстрації податкової накладної повинен в першу чергу ґрунтуватися на аналізі саме цих показників функціонування підприємства, його фінансово-економічної діяльності.

Якщо законодавством не будуть передбачені доповнення до обов'язкових реквізитів, котрі повинні зазначатися в податковій накладній, то в автоматичному режимі буде неможливо відрізнити правопорушника від виробника товарів або від особи, що здійснила передоплату та ще не отримала товар.

На нашу думку, органи ДФС потребують від платників ПДВ додаткової інформації, а саме:

- чи використовуються товарні запаси в ролі сировини для виконання робіт, надання послуг або вироблення інших товарів (у т. ч. на давальницьких умовах);
- чи отримав платник ПДВ товар, чи він тільки здійснив оплату товарів/послуг.

Для того щоб органи ДФС мали можливість вести окремо по кожному платнику ПДВ облік товарів, які перебувають на його балансі, їм необхідно отримувати дані про виробництво, передання та знищення товару. Крім того, для електронного адміністрування ПДВ їм потрібна додаткова інформація щодо знаходження товару на митній території України та про те, як саме платник ПДВ використовує одержані ним товари (як виробник нових товарів (послуг), як підрядник (замовник) за договорами підряду, як торговельна організація) або не використовує їх у оподатковуваних операціях.

Висновки та перспективи подальших досліджень Таким чином, для створення автоматизованої системи обліку товарних запасів платників ПДВ контролюючим органам достатньо бути обізнаними щодо:

- 1) наявності товарів, набутих особою до реєстрації її як платника ПДВ;
- 2) операцій із відвантаження й отримання платниками ПДВ товару на митній території України (в т. ч. за договорами фінансового лізингу), а саме:
 - а) відвантаження товарів власного виробництва,
 - б) відвантаження придбаних товарів,
 - в) одержання платниками ПДВ товарів від осіб, котрі є платниками ПДВ,
 - г) одержання платниками ПДВ товарів від осіб, які не є платниками ПДВ;
 - д) відвантаження виробником товарів вироблених з давальницької сировини замовника;

е) передання замовником давальницької сировини виробнику товарів з неї;

є) набуття товарів без документів (в тому числі набуття знахідок, скарбів)

3) операцій з ввезення (вивезення) товарів на митну (з митної) територію(її) України;

4) внутрішніх операцій платника ПДВ, що проводяться в межах його балансу, таких як:

а) використання товарів в операціях звільнених від оподаткування ПДВ, в операціях, що не є об'єктом оподаткування ПДВ, в операціях, що не є господарською діяльністю (зокрема, передання товарів для невиробничого використання та переведення виробничих необоротних активів до складу невиробничих, знищення товару);

б) наступний початок використання таких товарів в оподатковуваних операціях в межах господарської діяльності платника податку, які проводить платник податку в межах господарської діяльності;

в) операції, що не є поставками товарів іншим особам наслідком яких є вибуття товару з балансу платника ПДВ (в тому числі, використання товарів у ролі сировини для виробництва інших товарів, ліквідація необоротних активів з отриманням комплектувальних виробів, які використовуються в оподатковуваних операціях);

г) операції зі збільшення/зменшення кількості товару у зв'язку із зміною його одиниці виміру (наприклад, перерахування обсягу бензину з тонн в літри);

д) операції з виготовлення (створення) товарів без відвантаження іншим особам;

5) операцій відчуження майна платника ПДВ без його згоди (в тому числі, при зверненні стягнення на майно за його зобов'язаннями).

Наведений перелік необхідної інформації є вичерпним. Зауважимо тільки, що контролюючим органам потрібно ще бути обізнаними щодо наявності товарів у платників ПДВ на початок функціонування автоматизованої системи обліку товарних запасів. До речі, частина інформації з наведеного вище переліку вже отримується контролюючими органами.

Інформація про операції виду 3) отримується при здійсненні митних процедур.

Інформація про операції 4а), 4б) отримується від платників ПДВ при реєстрації ними відповідних податкових накладних в ЄРПН. Частково інформація про операції 4в) та 5) також отримується від платників ПДВ при реєстрації ними податкових накладних (інформація про ліквідацію основних засобів, інформація про примусову реалізацію майна у випадку, коли його власник повідомлений про це).

З 01.01.2017 у накладні, що реєструються в ЄРПН, включається доволі суттєва інформація щодо товару отриманого платником ПДВ, або товару за який він здійснив авансовий платіж. Це код товару згідно УКТ ЗЕД (для товарів українського виробництва - чотири перших цифри коду), кількість товару в одиницях його виміру та ціна за таку одиницю.

Така сама інформація є в ЄРПН щодо проданого (поставленого) платником ПДВ товару, або товару за продаж якого він отримав авансовий платіж.

Отже, найпростішим способом отримання контролюючими органами інформації необхідної для ведення автоматизованої системи обліку товарних запасів платників ПДВ є розширення переліку об'єктів оподаткування, розширення переліку операцій при здійсненні яких складання податкових накладних/розрахунків коригування буде обов'язковим, а також неістотна зміна форм податкових накладних та встановлення нових форм податкової звітності, подібних до податкової накладної.

References

1. Serebrianskyi D. M. Analiz reversyvnogo mekhanizmu splaty PDV: naukovo-analitychna dopovid / D. M. Serebrianskyi, O. V. Sokolovska, M. V. Stadnyk. – Irpin: NDI finansovoho prava, 2015. – 54 s.
2. Analitychna dopovid do Shchorichnoho Poslannia Prezidenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro vnutrishnie ta zovnishnie stanovyshe Ukrainy v 2016 rotsi». – Rezhym dostupu: <http://www.niss.gov.ua/articles/2316>.
3. Andrushchenko V. L. Moralno-etychni imperatyvy podatkiv ta opodatkuvannia (zakhidna tradytsiia): monohrafiia / V. L. Andrushchenko; T. V. Tuchak. – K.: Alerta, 2013. – 384 s.

Література

1. Серебрянський Д. М. Аналіз реверсивного механізму сплати ПДВ: науково-аналітична доповідь / Д. М. Серебрянський, О. В. Соколовська, М. В. Стадник. – Ірпін: НДІ фінансового права, 2015. – 54 с.
2. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2016 році». – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/2316>.
3. Андрущенко В. Л. Морально-етичні імперативи податків та оподаткування (західна традиція): монографія / В. Л. Андрущенко; Т. В. Тучак. – К.: Алерта, 2013. – 384 с.

4. Andrushchenko V. L. Fiskalne administruvannya yak nauka i mystetstvo / V. L. Andrushchenko // *Finansy Ukrainy*. – 2003. – № 6. – S. 27–35.
5. Harmonizatsiia podatkovoho zakonodavstva: ukrainski realii: monohrafiia / H. M. Biletska, M. V. Karmalita, M. O. Kuts ta in. – K.: Alerta, 2012. – 222 s.
6. Iefimenko T. I. Mekhanizm pererозpodilu finansovykh resursiv yak vazhil vyznachennia podatkovoho potentsialu: monohrafiia / T. I. Yefymenko. – Dnipropetrovsk: DUEP, 2002. – 272 s.
7. Harmonizatsiia podatkovoho ta bukhgalterskoho obliku v konteksti opodatkovannia prybutku pidpriemstv v Ukraini: monohrafiia / I. I. Ohorodnikova, D. M. Serebrianskyi, O. M. Smirnova, M. V. Stadnyk, Yu. I. Turianskyi; za zah. red. D. M. Serebrianskoho. – K.: Alerta, 2013. – 366 s.
8. Vdovychenko A. M. Prohnozuvannia podatkovykh nadkhodzen u rehionalnomu rozrizi na prykladi PDV / A. M. Vdovychenko, A. I. Zubrytskyi, H. V. Oros. – Irpin: NDI finansovoho prava, 2015. – 20 s.
9. Podatkovyi menedzhment: pidruchnyk / Yu. B. Ivanov, A. I. Krysovatyi, A. Ya. Kizyma, V. V. Karpova. – K.: Znannia, 2008. – 328 s.
10. Integralnyi pokaznyk otsinky efektyvnosti derzhavnogo upravlinnia. – Rezhym dostupu: http://studme.com.ua/151008278714/ekonomika/integralnye_pokazate_li_otsenki_effektivnosti_gosudarstvennogo_upravleniya.htm.
11. Intelktualni tekhnolohii modeliuвання v informatsiino-analitychnii systemi derzhavnoi podatkovoi sluzhby: monohrafiia / za zah. red. L.L. Taranhul. – K.: Alerta, 2010. – 358 s.
12. Konstytutsiia Ukrainy. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
13. Krysovatyi A. I. Dominanty harmonizatsii opodatkovannia: natsionalni ta mizhnarodni vektory: monohrafiia / A. I. Krysovatyi, V. A. Valihura. – Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky, 2010. – 248 s.
4. Андрущенко В. Л. Фіскальне адміністрування як наука і мистецтво / В. Л. Андрущенко // *Фінанси України*. – 2003. – № 6. – С. 27–35.
5. Гармонізація податкового законодавства: українські реалії: монографія / Г. М. Білецька, М. В. Кармаліта, М. О. Куц та ін. – К.: Алерта, 2012. – 222 с.
6. Єфіменко Т. І. Механізм перерозподілу фінансових ресурсів як важіль визначення податкового потенціалу: монографія / Т. І. Єфіменко. – Дніпропетровськ: ДУЕП, 2002. – 272 с.
7. Гармонізація податкового та бухгалтерського обліку в контексті оподаткування прибутку підприємств в Україні: монографія / І. І. Огороднікова, Д. М. Сereбрянський, О. М. Смірнова, М. В. Стадник, Ю. І. Турянський; за заг. ред. Д. М. Сereбрянського. – К.: Алерта, 2013. – 366 с.
8. Вдовиченко А. М. Прогнозування податкових надходжень у регіональному розрізі на прикладі ПДВ / А. М. Вдовиченко, А. І. Зубрицький, Г. В. Орос. – Ірпін: НДІ фінансового права, 2015. – 20 с.
9. Податковий менеджмент: підручник / Ю. Б. Іванов, А. І. Крисоватий, А. Я. Кізіма, В. В. Карпова. – К.: Знання, 2008. – 328 с.
10. Інтегральний показник оцінки ефективності державного управління. – Режим доступу: http://studme.com.ua/151008278714/ekonomika/integralnye_pokazate_li_otsenki_effektivnosti_gosudarstvennogo_upravleniya.htm.
11. Інтелектуальні технології моделювання в інформаційно-аналітичній системі державної податкової служби: монографія / за заг. ред. Л.Л. Тарангул. – К.: Алерта, 2010. – 358 с.
12. Конституція України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
13. Крисоватий А. І. Домінанти гармонізації оподаткування: національні та міжнародні вектори: монографія / А. І. Крисоватий, В. А. Валігура. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2010. – 248 с.

14. Lysenko V. V. Problemy ta perspektyvy udoskonalennia protydii diialnosti subiektiv hospodariuvannia z oznakamy fiktyvnosti: monohrafiia / V. V. Lysenko. – K.: Alerta, 2012. – 298 s.
15. Melnyk M. I. Podatkovyi kontrol v Ukraini: problemy ta priorytety pidvyschennia efektyvnosti: monohrafiia / M. I. Melnyk, I. V. Leshchukh. – Lviv: DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen im. M.I. Dolishnoho NAN Ukrainy», 2015. – 330 s.
16. Melnyk V. M. Do pytannia formuvannia teoretychnykh zasad administruvannia podatkov / V. M. Melnyk // Finansy Ukrainy. – 2008. – № 9. – S. 3–12.
17. Melnyk P. V. Rozvytok podatkovoi systemy v perekhidnii ekonomitsi / P. V. Melnyk. – Irpin, Akademiia derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy, 2001. – 362 s.
18. Plan priorytetnykh dii Uriadu na 2017 rik. – Rezhym dostupu: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249935442>.
19. Podatkova polityka Ukrainy: stan, problemy ta perspektyvy: monohrafiia / P. V. Melnyk, L. L. Taranhul, Z. S. Varnalii ta in. / za red. Z. S. Varnalii. – K.: Znannia Ukrainy, 2008. – 675 s.
20. Proskura K. P. Podatkove administruvannia v Ukraini v postkryzovyi period: efektyvnist ta napriamy modernizatsii / K. P. Proskura. – K.: TOV «Emkon», 2014. – 376 s.
21. Serebrianskyi D. M. Metodichni rekomendatsii shchodo otsinky efektyvnosti administruvannia PDV Derzhavnoiu fiskalnoiu sluzhboiu Ukrainy / D. M. Serebrianskyi, A. M. Vdovychenko, A. I. Zubrytskyi; za zah. red. D. M. Serebrianskoho. – Irpin: NDI finansovoho prava, 2015. – 31 s.
22. Systema kluchovykh indyikatoriv rezultatyvnosti diialnosti orhaniv Ministerstva dokhodiv i zboriv Ukrainy: monohrafiia / Ye. V. Brydun, A. M. Vdovychenko, A. I. Zubrytskyi, I. V. Kyryliuk, Ye. L. Malanushenko, D. M. Serebrianskyi; za zah. red. A. M. Vdovychenka. – K.: Alerta, 2013. – 336 s.
14. Лисенко В. В. Проблемы та перспективи удосконалення протидії діяльності суб'єктів господарювання з ознаками фіктивності: монографія / В. В. Лисенко. – К.: Алерта, 2012. – 298 с.
15. Мельник М. І. Податковий контроль в Україні: проблеми та пріоритети підвищення ефективності: монографія / М. І. Мельник, І. В. Лещух. – Львів: ДУ «Інститут регіональних досліджень ім. М.І. Долишнього НАН України», 2015. – 330 с.
16. Мельник В. М. До питання формування теоретичних засад адміністрування податків / В. М. Мельник // Фінанси України. – 2008. – № 9. – С. 3–12.
17. Мельник П. В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці / П. В. Мельник. – Ірпін, Академія державної податкової служби України, 2001. – 362 с.
18. План пріоритетних дій Уряду на 2017 рік. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249935442>.
19. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи: монографія / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, З. С. Варналій та ін. / за ред. З. С. Варналія. – К.: Знання України, 2008. – 675 с.
20. Проскура К. П. Податкове адміністрування в Україні в посткризовий період: ефективність та напрями модернізації / К. П. Проскура. – К.: ТОВ «Емкон», 2014. – 376 с.
21. Серебрянський Д. М. Методичні рекомендації щодо оцінки ефективності адміністрування ПДВ Державною фіскальною службою України / Д. М. Серебрянський, А. М. Вдовиченко, А. І. Зубрицький; за заг. ред. Д. М. Серебрянського. – Ірпін: НДІ фінансового права, 2015. – 31 с.
22. Система ключових індикаторів результативності діяльності органів Міністерства доходів і зборів України: монографія / Є. В. Бридун, А. М. Вдовиченко, А. І. Зубрицький, І. В. Кирилук, Є. Л. Маланушенко, Д. М. Серебрянський; за заг. ред. А. М. Вдовиченка. – К.: Алерта, 2013. – 336 с.

23. Cerednostrokovyi plan priorytetnykh dii Uriadu do 2020 roku. – Rezhym dostupu: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249935442>.

23. Середньостроковий план пріоритетних дій Уряду до 2020 року. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249935442>.